



HET SELECTEREN VAN TEELTEN IN SCHRIEK



Greet Lambrecht - De selectie van prei op de wasplaats van Akelei

Van boer naar zaadbedrijf...

Al sinds het ontstaan van de landbouw kiezen mensen **de beste planten uit** om hun zaden te vermeerderen en later opnieuw uit te zaaien. Op die manier worden de gewassen doorheen de tijd beter bestand tegen ziekten en klimaatschommelingen. Lange tijd deden boeren die **selectie** en vermeerdering zelf, maar vanaf de eerste helft van de twintigste eeuw namen gespecialiseerde zaadbedrijven die taak steeds vaker op zich. Die bedrijven werken op grote schaal en zijn vooral gericht op efficiënte productie. Ze ontwikkelen zaden voor gewassen die overal kunnen worden geteeld. Het nadeel is dat zulke gewassen vaak alleen goed groeien met extra meststoffen en bestrijdingsmiddelen. Daarnaast komt ook de diversiteit aan gewassen onder druk. Wanneer overal dezelfde rassen worden geteeld, verdwijnen streekgebonden gewassen soms helemaal.

... en terug naar de boer

Vanuit een hart voor biologische en lokale landbouw wil **vzw Vitale Rassen** de teeltselectie opnieuw in de handen van boeren leggen, zodat zij zaden kunnen oogsten en vermeerderen die de veerkracht hebben om mee te evolueren met de uitdagingen van vandaag. En precies daar begint het verhaal van de **teeltselectie**, want om sterke zaden te kunnen oogsten en vermeerderen, moet een tuinder die planten kiezen waarvan hij of zij de eigenschappen wil doorgeven aan toekomstige generaties.

Positieve en negatieve selectie

Gewassen waaruit zaden worden geoogst en vermeerderd kunnen op twee manieren worden geselecteerd. De eerste methode is **negatieve selectie**: je laat alle planten op de akker staan en verwijdt alleen de exemplaren die niet voldoen aan jouw beeld van een goede plant. Dat kunnen 'kommerplanten' zijn die slecht gegroeid zijn, maar ook zieke of afwijkende exemplaren.

De tweede methode is **positieve selectie**. Daarbij kies je juist de planten met eigenschappen die je waardevol vindt om in volgende generaties terug te zien. Die selecteer je uit het veld en plant je opnieuw op een kleiner perceeltje. Daar kunnen ze verder groeien, zich verbinden met de grond en uiteindelijk tot bloei en zaadvorming komen.

Selectie als vakmanschap

Welke gewassen een tuinder uitkiest, wordt bepaald door de bodem, het klimaat, de eigenschappen van het gewas en de accenten die hij of zij belangrijk vindt. Elke keuze die de teler maakt, laat onvermijdelijk een persoonlijke stempel achter op het gewas.

Precies dat ambachtelijke karakter maakt deze manier van werken zo bijzonder. Het draait niet in de eerste plaats om techniek, maar om ervaring, vakmanschap en het aandachtig kijken naar wat de gewassen tonen. Omdat de selectie zo sterk samenhangt met de lokale omstandigheden en de keuzes van de teler, zie je dat bedrijven die met eenzelfde variëteit werken, na enkele jaren toch elk een andere selectie hebben opgebouwd.

De selectie van de winterprei

Bij Akelei wordt, naast vele andere teelten, ook de **Mechelse blauwgroene winterprei** vermeerderd en uitgeselecteerd. De geoogste zaden worden geschoond en komen dan bij Vitale Rassen terecht. Na een kwaliteitscontrole worden ze op de markt gebracht voor verkoop. Het

selectiemoment vindt plaats na de winterprik. Aandachtspunten zijn bijvoorbeeld de overgang tussen de witte schacht van de prei en het wortelgedeelte: die moet mooi vloeiend aflopen, zodat de prei gemakkelijk te pellen is. Ook de neiging tot bolvorming onderaan de schacht is niet gewenst, want dat is een teken dat het gewas terug evolueert richting de oorspronkelijke oerprei. Daarnaast bekijkt de teler of de bladeren mooi rechtop groeien, want dit kenmerk laat machinale onkruidbeheersing gedurende een lange periode toe.

Teeltselectie voor een veerkrachtig landbouwsysteem

Met teeltselectie en zaadvermeerdering wil vzw Vitale Rassen bijdragen aan een **veerkrachtig landbouwsysteem**. Binnen een populatie wordt bewust een brede selectie van geschikte zaden vermeerderd, zodat verschillende genetische eigenschappen behouden blijven. Zo ontstaan gewassen met een **brede genetische diversiteit**. Die diversiteit maakt het gewas veerkrachtig: sommige planten kunnen goed tegen droogte, andere overleven gemakkelijker natte periodes, en weer andere zijn goed bestand tegen bepaalde ziekten. Bij sterke klimaatschommelingen of ziekte-uitbraken blijft daardoor altijd een deel van het gewas overeind, wat het landbouwsysteem als geheel weerbaarder maakt.

Hoe de kiem van Vitale Rassen werd gelegd

Vzw Vitale Rassen groeide in 2019 uit het biologisch tuinbouwbedrijf Akelei in Schriek. Gaandeweg ontwikkelde Akelei een netwerk van biologische boeren die ook hun eigen gewassen wilden selecteren om daarvan de zaden te vermeerderen. Tegelijkertijd nam de interesse toe bij tuinders die liever geen eigen zaden teelden, maar wel geïnteresseerd waren in de zaden van Akelei. Dankzij deze structuur konden de geselecteerde zaden voortaan op een reglementaire manier op de markt worden gebracht



INZENDER

Greet Lambrecht
Vitale Rassen & Akelei
<http://www.vitalerassen.be/>



THEMA

Natuur en landbouw
Eten en drinken
Ambacht, vakmanschap en techniek



LOCATIE

Vestigingsadres Vitale Rassen: Akelei Haachtsebaan
2, 2223 Schriek



TREFWOORD

[#natuur](#) [#landbouw](#) [#ambacht](#) [#vakmanschap](#)